

henvendt sig til Finansministeriet for at erholde Laan af Stats-Laanefonden til Opførelse af Arbejderboliger, og som jeg sagde før, der er ingen Tvivl om, at der vil komme endnu flere Henvendelser senere hen. Det vil da sikkert være umuligt at tilfredsstille alle de Ønsker, der vil komme om Laan. Med den halve Million Kroner om Aaret, som vi efter Loven af 1914 disponerer over til Udlaan til Opførelse af Arbejderboliger, kommer man ikke saa langt, naar den skal strække til til hele Landet. Det vil derfor være nødvendigt, mener jeg, at gøre sig klart, hvilke af Foreningerne der fortrinsvis bør have det Laan, de søger. De første Laan, der blev tildelt Foreningerne herhjemme til Opførelse af Arbejderboliger, blev for en Del ydet til Foreninger, der byggede efter Princippet: Hver Mand sit Hus. Loven er jo et Appendiks til Loven om Jord til Landarbejdere, og man har da ment, at naar der var Tale om at give et Hus og Jord til hver enkelt ude paa Landet, kunde der ogsaa være god Mening i at gøre noget tilsvarende, naar der er Tale om Boliger i Byen. Men der er den Væsenforskel, at dette Hus og denne Jord paa Landet skal danne Grundlaget for Mandens Eksistens, medens dette ikke er Tilfældet med en Bolig i Byen. Med Hensyn til Bolig i Byen er Opgaven nærmest den at skaffe en saa god Lejlighed som muligt, for at vedkommende kan komme til at bo saa sundt og godt som muligt. Jeg vil da henstille til den højtærede Finansminister at gennemse de Andragender, der kommer, og anmode ham om at lade de Foreninger fare, som bygger for at bortlodde Huset til Selvejendommen. De Bygninger, der overgaar til Selveje, vil efterhaanden forsvinde som billige Arbejderboliger og gaa ind i den almindelige Handel og Omsætning, og saa er man ikke kommet et Skridt videre. Jeg var for nogle Dage siden ude at se nogle Huse, som er byggede med Statslaan som Hjælp. De er byggede af en Forening her i København, „Grøndals Vænge“. Denne Forening har bygget det første Distrikt, som den kalder det, det er Dobbelthuse med Boliger til 2 Familier. Der er Sagen for saa vidt i Orden, som disse Huse ikke kommer ud af Foreningens Eje. De vil ikke blive bortloddet til Medlemmerne, og det Medlem, som har boet der en Tid og af en eller anden Grund skal flytte, kan kun erholde Dækning for den Udgift, han har haft til Forbedring af Huset. Paa den anden Side er Lejen ret

høj, idet den andrager 36—44 Kr. om Maaneden, saa man kan egentlig ikke kalde det for Arbejderboliger i dette Ords snævre Forstand. I alt Fald gør Foreningen gældende, at den ikke har haft til Opgave at bygge Boliger for de allerdaarligste stillede, men at den mente ved at bygge disse Huse at kunne aflaste andre Lejligheder, saaledes at der rykkede et nyt Lag op. Men for at dette kan ske, maa der bygges saa rigeligt, at der stadig kan rykke et nyt Lag op, saaledes at de allerdaarligste Lejligheder kommer til at staa ledige. Og det er vistnok meget tvivlsomt, om der bygges netop saa meget, at dette kan ske, thi Vanskelighederne ved at bygge stiger fra Aar til Aar, Materialierne bliver dyrere, det bliver vanskeligere at faa Laan, ikke mindst 2den Prioritetslaan, og skal de endelig skaffes, bliver det til ret høj Rente. Saa det er vist tvivlsomt, om Byggeriet vil holde Trit med de Krav om Lejligheder, som Befolkningstilvæksten foranlediger.

I Roskilde har vi ogsaa arbejdet med en Byggeforening, som har faaet Laan gennem Stats-Laanefonden, men vi har ræsonneret som saa, at det først og fremmest gjaldt om at bygge for den Del af Samfundets Medlemmer, som var daarligst situeret, og vi har da taget os for at bygge Boliger, som kunde erstatte de allerdaarligste Lejligheder i Byen. Vi har ogsaa haft den Glæde at se disse omtrent affolkede, og at de Folk, der tidligere boede der, flyttede ind i de nye Huse under langt bedre og sundere Forhold, end de havde boet under tidligere, hvilket var til stor Tilfredshed for dem selv. Vi har samtidig henvendt os til Byens Sundhedskommission og bedt den om at have et vaagent Øje med de gamle Rønner, hvor Utoøj i særlig Grad trives, og den har nu, efter at vi har bygget disse Lejligheder, kunnet kassere de daarligste Lejligheder, hvad den ikke godt kunde tidligere, idet Beboerne saa kunde indvende: Hvor skal vi da flytte hen? Vi har i Efteraaret færdige til Indflytning i alt 56 saadanne smaa Lejligheder, og, som jeg sagde før, er det lykkedes netop at faa de Folk derud, som trængte mest dertil. De Huse, vi har bygget, bestaar af et Værelse og et saakaldet Soverum. Naar vi ikke tør kalde dem 2-Værelses Lejligheder, er det, fordi dette Soverum ikke er større, end at der lige kan staa to Senge med nogenlunde ordentlig Plads imellem dem. Vi er i Stand til at leje en saadan Lejlighed ud for 10, 11¹/₂ eller 12 Kr. om